

Revidering av riktlinjer för offentlig konst

Sammanfattning

Lunds kommun har sedan 1992 arbetat enligt den så kallade enprocentregeln gällande byggnadsanknuten offentlig konst i enlighet med av kommunen beslutade riktlinjer. Förvaltningens bedömning är att en revidering av dessa riktlinjer nu är aktuell.

Staden Lund växer och under de närmaste åren kommer staden och omlandet att utvecklas och omformas till följd av byggande av bostäder, skolor och övrigt. För att utvecklingen också ska omfatta den estetiska utformningen av kommunens offentliga platser föreslår förvaltningen en revidering av de riktlinjer, som finns för offentlig konst i Lunds kommun. Förvaltningens utgångspunkt är att konsten ska få en självklar funktion i byggandet av den samtida staden och få en större synlighet i den färdiga stadsbilden. En viktig konsekvens är att den offentliga konsten blir tillgänglig för fler lundabor samt tydligare bidrar till att bygga stadens identitet.

Den fungerande samverkan mellan kultur- och fritidsförvaltningen och främst serviceförvaltningen, som innebär att en procentsats utöver uppskattad entreprenadkostnad avsätts för byggnadsanknuten konst per byggprojekt, föreslås framöver bli ersatt av en modell enligt vilken en avsatt summa samlas i en pott, ur vilken det kan avropas medel till större konstverk, som kan placeras i hela kommunen.

Beslutsunderlag

Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelse den 11 januari 2018 (denna skrivelse)

Barnets bästa

Gällande barnets bästa kommer fler barn och unga att få möjlighet att ta del av den offentliga konsten om den sprids och uppförs på fler platser.

Ärendet

Sedan 1937 har Sverige haft ett statligt direktiv att vid all nybyggnation i kommunal regi ska minst en procent av budget avsättas för konst. Tanken var att den offentliga konsten inte längre skulle bestå av beställningar som förhärligade makten, utan att den skulle integreras i medborgarnas livsmiljö och vara till för alla. Under sextioalet gjordes procentregeln visserligen om till en rekommendation till kommunerna, men intresset har hela tiden varit, och är fortfarande, stort. Sedan 1992 har Lunds kommun arbetat enligt enprocentregeln gällande byggnadsanknuten offentlig konst. Det är kultur- och fritidsförvaltningen genom Lunds konsthall och serviceförvaltningen genom Lundafastigheter, som har samarbetat kring dessa frågor. Lunds konsthall ansvarar för konst som beställs av Lundafastigheter i samband med nybyggnation eller större ombyggnation av befintlig fastighet, då Lunds kommun är beställare. Konstverken produceras särskilt för den nya byggnaden, vilket betyder att Lunds kommun arbetar med offentlig samtida konst, som är så kallat byggnadsanknuten. Förutom den konst som uppförs i samband med uppförande av byggnaden finns resurser för att tillgodose behov av så kallad lös-konst i form av målningar, skulpturer med mera, som placeras i lokaler som kommunen har verksamhet i. Det finns idag en större mängd lös-konst arkiverad, som med fördel kan placeras ut om önskemål och behov finns.

Resurserna för nya offentliga konstverk fördelas idag på många olika projekt, eftersom ett nytt konstverk produceras i stort sett varje gång en ny kommunal byggnad uppförs. De allra flesta offentliga konstverk i Lund återfinns i skolorna, eftersom skolor är vad kommunen bygger mest, men det uppförs också andra byggnader. Varje år påbörjas fyra till fem nya offentliga konstverk, som det tar två till tre år att färdigställa. Bara sedan 2004 har det tillkommit ett femtiotal nya offentliga konstverk i kommunen. Alla är inte tillgängliga för allmänheten och detta beror på hur de olika byggnaderna används.

En avgörande del i förankring och tillgängliggörande av den offentliga konsten är kontakten med de personer, som ingår i verksamheten och för en skola gäller det de barn och vuxna, som dagligen vistas i den miljö, i vilken ett konstverk har uppförts. Dialog och engagemang redan under produktion och installation av ett konstverk, har varit en framgångsfaktor i konstverkets fortsatta meningsskapande och uppskattning.

Förslag till ny arbetsrutin och riktlinjer

För att ge fler lundabor möjlighet att ta del av den konst, som kommunen ansvarar för och skapa en ökad synlighet i stadsrummet, föreslår förvaltningen en utökad förvaltningsövergripande samverkan med berörda förvaltningar i ett upplägg som följer:

Lunds kommun producerar permanenta konstprojekt i offentliga miljöer och utvecklar sammanhang, i vilka samtidskonst och offentliga rum möts. Med hänsyn till konstens identitetsskapande funktion och en önskad kunskapsspridning om konsten och all dess potential skulle kommunen med fördel kunna arbeta mer med att

engagera konstnärer i stadsutvecklingsprojekt. Kommunen skulle också vilja ge utrymme för tillfälliga konstarrangemang i det offentliga rummet.

Konstprojekten ska fortsatt finansieras med procentmedel, som genereras ur byggprojekten. Två procent av uppskattad entreprenadkostnad för ett byggprojekt med budget från trettio miljoner kronor och uppåt bör avsättas till en pott för konstprojekt, där en och en halv procent går till nyproduktion och en halv procent avsätts till renovering och underhåll. Vidare kommer samordning med involverade förvaltningar kring entreprenader, som berör gator och torg, kunna generera samordningsvinster i uppförandet av konstverk. Medel från flera mindre projekt samlas till ett eller flera större konstprojekt och placering av konstverk frigörs från en specifik byggnad, som har genererat budget och kan istället placeras på önskvärd plats i hela kommunen. Med en samlad konstbudget, som från början bygger på ett helhetstänkande öppnas nya möjligheter. Exempelvis kan äldre områden i staden knytas samman med nya och kommunen kan finna nyckelplatser exempelvis i parker och torg för fasta konstverk. Enligt förebild från andra kommuner som arbetar framgångsrikt med denna typ av upplägg bör en grupp bildas och gemensamt ansvara för arbetet. Tjänstemän från de samverkande förvaltningarna och ett urval personer med spetskompetens inom samtida offentlig konst med förordnande på ett par år ingår i denna grupp. Gruppens sammansättning med samarbete mellan förvaltningarna säkerställer att de medel, som avsätts för offentlig konst, tillvaratager estetiska och konstnärliga aspekter såväl som att tekniskt utförande, material och konstruktion håller högsta kvalitet och hållbarhet samt att själva platsen för konstverket i staden kan väljas utifrån rådande behov och önskemål. Alla nya projekt ska gå till nu verksamma konstnärer. Förståelse för konstens identitetsskapande funktion för staden ska beaktas. Vikten av förankring av konstverket hos brukarna av den aktuella platsen ska inte underskattas och en plan för detta ska upprättas inför varje nytt uppdrag.

Förslag till riktlinjer för offentlig konst i Lunds kommun

- Kultur- och fritidsförvaltningen genom Lunds konsthall leder arbetet med den offentliga konsten i Lunds kommun.
- Lunds kommun arbetar förvaltningsövergripande med estetisk, konstnärlig gestaltning för att staden ska tillföras aktuell konst, som speglar vår tids frågor och är identitetsskapande.
- Konsten har en given plats i Lunds stadsbyggnadsprocess.
- Vid nyproduktion, om- och tillbyggnation samt omfattande renovering, då den budgeterade entreprenörskostnaden är 30 miljoner kronor eller mer, tillfaller 1,5 % potten för offentlig konst och 0,5 % går till löpande underhåll och renovering.

- Nya konstprojekt tas fram under ledning av en formaliserad grupp för detta och genomförs med nu levande och aktiva konstnärer.
- Konstnärer kommer in tidigt i processen och är med i dialog kring platsens utformning.
- Idag är också immateriella och tillfälliga konstprojekt en del av den offentliga konsten.
- Underhålls- och åtgärdsplan avseende Lunds kommuns offentliga konst, byggnadsanknuten konst såväl som lös Konst, ska upprättas av kultur- och fritidsförvaltningen genom Lunds konsthall.
- Renovering av konst utförs av specialister, som konsthallen kontaktar. Konserverings- eller reparationsåtgärder får inte utföras utan tillåtelse från Lunds konsthall. Kostnaden för reparationen ska stå i rimlig proportion till konstverkets värde.
- Lunds kommun är framtidsinriktad och följer med i utvecklingen och ska därmed använda en terminologi, som överensstämmer med hur man ser på konstens roll idag i all text och förmedling. Kommunen använder benämningarna ”offentlig konst” eller ”konstnärlig gestaltning” när det talas om konst i det offentliga rummet.
- Information om konsten ska finnas i lättillgänglig form för den intresserade medborgaren eller besökaren.

Förvaltningens förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden föreslår besluta

att godkänna upprättat förslag till revidering av riktlinjer för offentlig konst samt översända förslaget till kommunfullmäktige för fastställande

Urban Olsson
kultur- och fritidsdirektör

Annika Eklund
kulturchef

Beslut expedieras till:
Kommunstyrelsen
Akten